

Bryan Benn 2021. Short-eared Owls. An extensive study of Short-eared Owls in Britain. Bryan Benn. ISBN: 978-1-8384800-0-4

Romuald Mikusek

Park Narodowy Gór Stołowych, Słoneczna 31, 57-350 Kudowa-Zdrój; mikromek@gmail.com

Uszatka błotna *Asio flammeus* nie należy do gatunków zagrożonych w skali światowej, ale jest z pewnością fascynująca. Krąży wokół niej wiele sprzecznych czy niejasnych informacji, wyjątkowych w rzędzie Strigiformes, np. dotyczących dziennego trybu życia czy budowy gniazda. Bryan Benn przez dziesięć lat zgłębiał tajemnice tego gatunku z pomocą aparatu fotograficznego, notesu i kamery termowizyjnej, po czym opowiedział o swoich obserwacjach i doświadczeniach na łamach 432 stronicowej książki, którą wydał własnym nakładem.

Mam wrażenie, że książka jest próbą znalezienia szerszego odbiorcy w świecie zdominowanym przez publikacje naukowe oraz albumy fotograficzne docierające do stosunkowo wąskiego grona wyspecjalizowanych odbiorców. Autor, co podkreśla już w podtytule, prowadził ekstensywnie

badania na Wyspach Brytyjskich, skupiając się na kilku stanowiskach, choć przygotowując wydawnictwo odwiedził w sumie 68 miejsc występowania tej sowy. Swoje obserwacje starał się dokumentować fotograficznie, co wyszło mu doskonale, ale okazał się też pilnym kronikarzem z zacięciem naukowym. W książce znajdziemy ponad 360 naprawdę wyjątkowych fotografii. Szczególnie urzekły mnie zdjęcia „kłaszczących” skrzydłami uszatek, dalekich ujęć ptaków w krajobrazie czy w locie, także w towarzystwie innych gatunków ptaków. Autor w wielu miejscach opisuje szczegółowo sposób w jaki gromadził dokumentację, ucząc zarazem etycznego podejścia do obserwacji i fotografowania, któremu był wierny w przypadku swoich wypraw. Niemal wszystkie zdjęcia wykonał z samochodu, bez płoszenia ptaków, wyjątkowo w czasie pieszych wędrówek wyznaczonymi ścieżkami, zaś sporadycznie w czasie wizyt przy gniazdach, które odbywał wyłącznie celem znakowania piskląt w towarzystwie licencjonowanego obrączkarza. W tekście konfrontuje on dane dotyczące biologii tego gatunku ze swoim doświadczeniem, obserwacjami, czasami zderzając je z własnymi koncepcjami. Bardzo cenne wydają się szczególnie doniesienia dotyczące różnych technik łowieckich uszatki błotnej, oparte na bazie ponad tysiąca obserwacji autora, oraz funkcjonowania zbiorowych sypialni.

Autorowi udało się połączyć pasję fotografa z reporterską wręcz dokładnością zapisu obserwacji. Nieco zbyt często zaprasza nas jednak do swojego notatnika, wiernie odtwarzając zapis obserwacji, często bez próby kompilacji czy jakichś uogólnień. Przytoczone co do minuty stwierdzenia zajmują wiele stron, przez co stają się zbyt rozwlekłe i nudne dla czytelnika, choć z pewnością są cenne dla Autora. Jest to moim zdaniem największy mankament publikacji. Przez dość zawilży sposób prezentacji wiele doniesień powtarza się, nie tylko hasłowo. Wiele cytowanych źródeł nie ma swoich odnośników w spisie literatury, która zawiera raptem 55 pozycji. Należy zauważyć, że wiele z cytowanych publikacji pochodzi sprzed wielu dziesięcioleci, co jest rzadkie we współczesnych pracach. Myślę, że niewielka pomoc redaktorska z pewnością pozwoliłaby uniknąć tego typu błędów.

Autor nie ustrzegł się też w paru miejscach nieścisłości i można mieć wątpliwości co do zbyt śmiałych koncepcji, braku krytycyzmu, czy poszukiwań alternatywnych teorii. Na przykład w rozdziale dotyczącym wędrówek zadaje pytania, na które można znaleźć odpowiedzi we współczesnych pracach prezentujących wyniki badań z użyciem nadajników satelitarnych prowadzonych w Ameryce Północnej (Gahbauer et al. 2021), a nawet na Wyspach Brytyjskich (Calladine 2019). W rozbudowanym rozdziale poświęconym widzeniu dopuszcza postrzeganie fal UV u tej sowy, co niedawno zostało w pewnym stopniu udowodnione (Höglund et al. 2019). Autor opisuje aż 35 głosów różniących się często trudnymi do wychwycenia niuansami (np. yep, yepp, yyep, kyhep, yip, yelp), nie wspominając choćby o możliwych różnicach indywidualnych. Dość kontrowersyjna wydaje mi się też teoria mówiąca o tym, że sowa może słyszeć bicie serca ofiary, zaś rozpisując się nad rolą piór usznych nie bierze pod uwagę faktu, że mogą być one pozostałością po przodkach, obecnie nie pełniąc szczególnej roli. Są to jednak niuanse. Należy podkreślić, że „monografia” ta jest wydawnictwem wyjątkowo estetycznym i napisana została bardzo przystępnym językiem. Po doskonałych monografiach wóchatki *Aegolius funereus*, puchacza *Bubo bubo* czy pójdzki *Athene noctua* z obecnego stulecia i po lekturze poniższej publikacji stwierdzam, że w mojej bibliotece umieszczę ją raczej między wydawnictwami albumowymi i sięgnę po nią na pewno, jeśli zechcę spojrzeć na piękne zdjęcia uszatki błotnej, albo wczytać się w dane dotyczące technik łowieckich, aktywności dobowej i zbiorowych noclegowisk.

Literatura

- Calladine J. 2019. Habitat use and movements by Short-eared Owls: initial results from GPS-satellite tracking and a review of European ring recoveries. In: International Hen Harrier and Short-eared Owl Meeting, 20–22 March 2019, Groningen, the Netherlands. Book of Abstracts: 2.
- Gahbauer M.A., Booms T.L., Novak P.G., Schlesinger M.D., Takats-Priestley L., Keyes K.L. 2021. Movements and habitat selection of Short-eared Owls (*Asio flammeus*) in North America. *Airo* 29: 95–114.
- Höglund J., Mitkus M., Olsson P., Lind O., Drews A., Bloch N. I., Kelber A., Strandh M. 2019. Owls lack UV-sensitive cone opsin and red oil droplets, but see UV light at night: Retinal transcripts and ocular media transmittance. *Vision Res.* 158: 109–119.